

СПРАВА «ОКСУЗОГЛУ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF OKSUZOGLU v. UKRAINE)

(Заява № 56669/18)

Стислий виклад рішення від 31 серпня 2023 року

У квітні 2015 року сина заявниці, який народився у 2010 році в м. Джибуті та проживав окремо від його батька, було викрадено у м. Бровари двома невідомими особами. Того ж дня за заявою заявниці органи державної влади України розпочали офіційне розслідування викрадення. Під час слідчих дій показання заявниці надала показання, що відповідальним за викрадення був батько її сина, який проживав у м. Джибуті і раніше вже вчиняв низку безуспішних спроб повернути опіку над їхньою дитиною. Заявниці посилалась на скаргу, яку подала до Вишгородської районної прокуратури у листопаді 2012 року і стверджувала, що батько дитини жорстоко поведився з нею, коли вони жили разом у м. Джибуті, а також, що він погрожував відібрати у неї дитину після їхнього розлучення у 2011 році. Під час розслідування заявниці неодноразово зверталася до слідчих з клопотаннями про проведення певних слідчих дій; оскаржувала дії та бездіяльність слідчих у судах. Більшість її клопотань були проігноровані або залишені без задоволення. У різні дати з травня 2016 року до лютого 2018 року органи державної влади офіційно визнавали, що розслідування проводилося неефективно у супереч відповідним процесуальним нормам. Зокрема, слідчі не встановили, чи перетинала дитина кордон України після викрадення; не попередили орган державного прикордонного контролю про можливе вивезення дитини за межі території України; не встановили місцезнаходження батька дитини та не допитали його; не створили фоторобот викрадачів. Місцезнаходження дитини залишається невідомим. До Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд) заявниці скаржилася за статтями 2 і 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з тим, що органи державної влади України не запобігли викраденню її сина, не встановили його місце знаходження після викрадення та не провели ефективного розслідування цієї події. Розглянувши скарги заявниці за статтею 2 Конвенції, Європейський суд вказав на відсутність підтвердження, що до чи після викрадення сина заявниці існував реальний і безпосередній ризик для його життя. Європейський суд зазначив, що хоча викрадення п'ятирічного сина заявниці двома невідомими особами вже само по собі могло розглядатися як потенційно небезпечне для життя, у цій справі відсутні достатні підстави вважати застосовною статтю 2 Конвенції та відхилив ці скарги заявниці як несумісні за критерієм *ratione materiae* відповідно до підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції. Щодо скарги заявниці за статтею 8 Конвенції стосовно невжиття органами державної влади заходів для запобігання викраденню її сина Європейський суд зазначив, що хоча у листопаді 2012 року заявниці повідомила органам державної влади про ризик, що батько дитини міг відібрати у неї сина, її показання не вказували, що

ствержувана небезпека була реальною та/або неминучою, аби потенційно вимагати вжиття певних заходів для її уникнення та відхилив цю частину скарги як явно необґрунтовану на підставі підпункту «а» пункту 3 та пункту 4 статті 35 Конвенції. Розглянувши скаргу заявниці за статтею 8 Конвенції стосовно встановлення місцезнаходження її сина, та непроведення ефективного розслідування викрадення дитини, Європейський суд зазначив, що суттєві недоліки у проведенні офіційного розслідування чітко вказують, що заходи, вжиті для пошуку сина заявниці та розслідування обставин його викрадення, були недостатніми. Хоча розслідування було ускладнено відсутністю міжнародно-правової бази для співпраці України з Джибуті, де міг проживати батько дитини, проте органи державної влади проявили майже повну бездіяльність та байдужість як щодо клопотань заявниці про проведення конкретних слідчих дій, так і до страждань та нестерпної невизначеності, яких зазнала і продовжує зазнавати мати. Європейський суд дійшов висновку, що органи державної влади не доклали серйозних зусиль для встановлення місцезнаходження дитини і все ще зобов'язані вжити ефективні заходи для пошуку дитини, та констатував порушення статті 8 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. Оголошує прийнятними скарги заявниці за статтею 8 Конвенції щодо належності заходів, вжитих органами державної влади України після викрадення її дитини, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. Постановляє, що було порушено статтю 8 Конвенції;
3. Постановляє, що: (а) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявниці такі суми: (I) 9 000 (дев'ять тисяч) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; (II) 2 000 (дві тисячі) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, в якості компенсації витрат на правову допомогу, понесених під час провадження на національному рівні та під час подання її заяви до Суду, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок, вказаний заявницею; (III) 1 000 євро (одна тисяча) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявниці, в якості компенсації витрат на правову допомогу, понесених за підготовку її зауважень під час провадження у Суді, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок, вказаний паном М. Тарахалом; (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції».